

REDAKCIJOS PRATARMĖ

Augant susidomėjimui filosofine problematika, padidėjo filosofinės literatūros poreikavimas. Mūsų kultūriniame gyvenime atsirado spraga, kurios negalėjo užpildyti mokslo darbų „Filosofijos“ serija: ji išeidavo retai (1960—1968 m. išėjo 8 tomai), mažu tiražu ir turėjo grynai akademinį profilį.

Atsižvelgdama į filosofijos klausimų aktualumą mūsų laikais, iš vienos pusės, ir į žymų kokybinį respublikos filosofų išaugimą — iš kitos, Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija nutarė minėtą mokslo darbų „Filosofijos“ seriją reorganizuoti į mokslinį periodinį prenumeruojamą leidinį, pavadintą „Problemomis“.

Praėjo tie laikai, kai filosofas buvo tik visiems žinomų tiesų komentatorius. Dabar jis savo srityje — kūrėjas. Todėl jau pats naujo leidinio pavadinimas tiek redakciją, tiek autorius įpareigoja nesitenkinti seniai išspręstų klausimų iliustravimu ar savaime aiškių dalykų komentavimu, bet kelti naujas problemas ir spręsti jas kūrybiškai, šiuolaikiniu lygiu, nes visuomenės ir mokslo pažanga — kaip pabrėžiama TSKP CK nutarime „Dėl priemonių dar labiau išvystyti visuomenės mokslams ir pakelti jų vaidmeniui komunizmo statyboje“ — reikalauja skatinti drąsius mokslinius ieškojimus, plačiai praktikuoti diskusijas ginčijamais ir nepakankamai aiškiais klausimais, nuodugniai ir objektyviai analizuoti realius visuomenės gyvenimo procesus.

Tikrų problemų filosofijoje netrūko niekad, netrūksta jų ir dabar. Pažinimo teorijoje, logikoje, sociologijoje, estetikoje, etikoje — visose filosofijos šakose, greta aiškių, plačiai pripažintų dalykų, kiekvienam žingsny susiduriame su senais, bet vis dar neišspręstais klausimais, gi sparti visuomenės raida, vykstanti gamtos mokslų ir technikos revoliucija kasdien kelia naujas, dar sudėtingesnes metodologines problemas. Kiek galima daugiau prisidėti prie jų sprendimo — toks yra svarbiausias mūsų leidinio uždavinys.

Šalia teorinių problemų sprendimo, labai aktualus uždavinys tebėra visapusiškas mūsų kultūrinio palikimo, ypač filosofinės minties,

tyrinėjimas ir konkretus istoriškas įvertinimas marksistinės metodologijos pagrindu.

Nemažai dėmesio „Problemos“ bus skiriama ir visuotinės filosofijos istorijos klausimams. Čia bus spausdinami straipsniai apie žymiausius įvairių laikų mąstytojus, jų indėlį į filosofijos raidą.

Stiprėjant tarptautiniams ryšiams, plečiantis moksliniam ir kultūriniam bendradarbiavimui su kitomis šalimis, vis didesnio atgarsio susilaukia pas mus procesai, kurie vyksta filosofijos, sociologijos, estetikos moksluose pasauliniu mastu. Efektyvios kovos su buržuazine ideologija, revizionizmu bei dogmatizmu uždavinys reikalauja nuodugnesnės, konkretesnės tų procesų analizės. Nuošalyje nuo šio svarbaus darbo neliks ir naujasis leidinys.

Aukštosiose ir specialiosiose vidurinėse mokyklose šiuo metu dėstomos įvairios filosofinės disciplinos (marksistinė-lenininė filosofija, logika, filosofijos istorija, estetikos, etikos, mokslinio ateizmo pagrindai), o vidurinėse bendrojo lavinimo mokyklose — visuomenės mokslo pagrindai. Būtina gerinti jų dėstymo metodiką, kelti teorinį lygį. Todėl „Problemos“ sistemingai bus spausdinama konsultacinio pobūdžio medžiaga, aptariamais metodiniais klausimais.

Filosofijos mokslas, aišku, nėra savitiksliis, jis visada turi artimesnę ar tolimesnę ryšį su socialine praktika, daro įtakos visuomenės raidai. Komunizmo statyba yra kūrybinis procesas, ji gali būti sėkminga tik išvystant kiekvieno visuomenės nario kūrybinę iniciatyvą esamai tikrovei nuolat tobulinti.

Konformistui miesčioniui gyventi pasaulyje reiškia gyventi su visu tuo, ką jis tame pasaulyje randa, susitaikyti su viskuo, kas egzistuoja. Komunistinės pasaulėžiūros žmogui, priešingai, būdingas aktyvus, kūrybiškas požiūris į tikrovę, į visuomenėje nuolat kylančias spręstinas problemas. Filosofinės kultūros kėlimas, be abejonės, prisideda prie komunistinės pasaulėžiūros formavimo, prie mokslinio, dialektinio požiūrio ugdymo.

Platus mūsų leidinio darbo baras, sudėtingi uždaviniai. Bet jeigu „Problemos“ — kaip norėtume tikėtis — susilauks visuomenės dėmesio ir bus naudingos visiems, kam rūpi svarbūs mokslo ir gyvenimo klausimai, jeigu jos prisidės prie filosofinės kultūros kėlimo mūsų krašte, — ir autoriai, ir redakcija jausis, kad jų darbas ir pastangos nenuėjo perniek.

Iš anksto esame dėkingi visiems už pastabas, pasiūlymus, kritiką.